

Spis treści

Wstęp	5
-------------	---

R o z d z i a ł I

Oświata polska w czasach II Rzeczypospolitej	15
1. Polska myśl oświatowa przed odzyskaniem niepodległości	15
2. Odbudowa i organizacja szkolnictwa w Polsce po I wojnie światowej	19
3. Rozwój szkolnictwa i oświaty pozaszkolnej w okresie międzywojennym	22
4. Próby reformowania oświaty – reforma „jędrzejewiczowska”	28
5. Sytuacja szkolnictwa w czasie II wojny światowej	39
6. Koncepcje oświatowe środowisk nauczycielskich	44
7. Projekty oświatowe ugrupowań politycznych	49

R o z d z i a ł II

Nowa rzeczywistość w Polsce po II wojnie światowej	57
1. Budowa fundamentów władzy	57
2. Referendum ludowe	71
3. Wybory do sejmu ustawodawczego	74
4. Zjazd zjednoczeniowy PPS – PPR	78

R o z d z i a ł III

Polityka oświatowa państwa w latach 1944-1947	87
1. Organizacja szkolnictwa	87
2. Ogólnopolski Zjazd Oświatowy w Łodzi	99
3. Zjazd Związku Nauczycielstwa Polskiego w Bytomiu	114
4. Zjazd Pedagogiczny Związku Nauczycielstwa Polskiego w Łodzi	117
5. Sytuacja w oświacie na przełomie roku 1946-1947	122

R o z d z i a ł IV

Ofensywa ideologiczna w oświacie	133
1. Kierunki „natarcia”	133
2. Nadzór nad działalnością wychowawczą – delegaci społeczni	141
3. Zmiany w polityce oświatowej	144
4. II Krajowy Zjazd Związku Nauczycielstwa Polskiego w Poznaniu	147

5. Sowietyzacja oświaty	160
6. Radziecki system oświatowo-wychowawczy	166
7. Rola komitetów rodzicielskich i komitetów opiekuńczych	170
8. Działalność RTPD i ChTPD, powstanie „postępowej” organizacji TPD ..	173
9. Ofensywa ideologiczna w szkołach	178
10. Akcja wyborcza „komitety rodzicielskie”	192
11. Zorganizowana działalność pozalekcyjna	197
12. IV Krajowy Zjazd ZNP – problemy z poziomem nauczania	203
13. Operacja „A” – apele szkolne	206
14. Opór młodzieży przeciwko władzy ludowej	216
15. „Odwilż” na terenie szkół	221

R o z d z i a ł V

Polityka władz wobec Kościoła i nauki religii w szkołach	225
1. Stosunki między państwem a Kościołem w pierwszych latach władzy ludowej	225
2. Przygotowanie przedpola do „laicyzowania” mas ludowych	233
3. Walka władzy z religią w szkołach – ofensywa ideologiczna	238
4. Próby rozbicia Kościoła od wewnątrz – „non possumus”	256

R o z d z i a ł VI

Działalność organizacji ideowo-wychowawczych	267
1. Przemiany ideologiczno-organizacyjne w harcerstwie w latach 1945-1956 ..	267
2. Związek Walki Młodych	289
3. Organizacja Młodzieży Towarzystwa Uniwersytetu Robotniczego	290
4. Związek Młodzieży Wiejskiej Rzeczypospolitej Polskiej „Wici”	291
5. Związek Młodzieży Demokratycznej	293
6. Powszechna Organizacja „Służba Polsce”	294
7. Związek Młodzieży Polskiej	297
8. Szkolne Koła Przyjaciół ZSRR	302
9. Szkolne Kasy Oszczędności	303

R o z d z i a ł VII

Koncepcje ideału wychowawczego w latach 1944-1956	305
1. Demokratyczne ideały wychowawcze Józefa Pietera i Marii Ossowskiej ..	305
2. Koncepcje wychowawcze komunistów w Polsce w latach 1947-1956	312
Zakończenie	323
Wykaz skrótów	325
Bibliografia	327
Aneksy	337
Summary	391
Indeks nazwisk	393
Ilustracje	403